

A KÖNYV

1955. február

V. évfolyam

2. szám

KÖNYVTÁROS A BÉKEHARCBAN

Két világháború szörnyűségei és a barbár készülődés, egy harmadikra a népek-ből elemi erővel váltotta ki a tiltakozást az imperialista háborúk ellen. Korunk nagy mozgalmában, a békemozgalomban ott vannak a könyvtárosok is.

A könyvtáros politizál: ez valami új dolog. Felszabadulásunk előtt ritka volt az ilyen. A közhit a jószándékú könyvtárosról igaz volt: kedvenc könyvei között érzi jól magát, szereti a csendet, irtózik a világ zajától.

És ha egy ilyen könyvtárost 1930 táján megkérdezték arról, mit szól Hitler választási győzelmeihez, a válasz szinte egyértelmű volt, bármelyüknek tették fel a kérdést: »Hagyjanak engem a könyveim között, nem érdekel a politika.«

És amikor 1933 május 10-én a művelt könyvtárosok kedvenc könyvei: Victor Hugo, Thomas Mann, Heine stb. porig égtek a berlini Kroll-opera előtti rögtönzött máglyán, üvöltő nácik ördögi kórusától kísérve, akkor a könyvtárosok nagy része meghökkent ugyan, de egy legyintéssel elintézte a kérdést: »Ugyan kérem, a művelt nyugati országok úgy sem tűrik sokáig ezt a disznóságot.« Nem sejtették ezek a könyvtárosok, hogy a »művelt nyugati országok« kormányfőiről, rendőrfőnökei nem nézték olyan rossz szemmel azt a máglyát, amely alig kétszer három évre rá Buchenwald, Rawensbrück, Auschwitz, Gleiwitz és Birkenau haláltáborosaiban már nem könyveket, hanem élő emberek millióit hamvasztotta el.

Ma már minden magyar könyvtáros tudja, hogy ez említett szörnyűségek nem valami sajátos német szellemiség folyományai, hanem a világalalomra törő monopóliumok, jelen esetben elsősorban az amerikai imperializmus egyre nagyobb tanulékonyossággal elsajátított eszközeivé válnak. Ezért szerkeszt a magyar könyvtáros békebibliográfiákat, szervez békebizottságokat, propagálja fáradhatatlanul könyveit. Cédulákkal, könyvekkel, kartotékokkal vesz részt a békeharcban.

Szemlét tartva e könyv-hadsereg fölött, válasszunk ki egy-két könyvet, melyek leginkább szólnak a mához.

Mit mond például a mai francia író? Hajlandó-e a francia nép kormányának öngyilkos politikáját követni és Franciaországot a német tábornokok bosszúvágyó terveinek kiszolgáltatójává?

* Nem! válaszol a kérdésre egyértelműen *Pierre Chabrol*, a francia írók egyik legtehetségesebb fiatalja, »Az utolsó patron« c. regényében. Még folyt a vietnami szennyes háború, amikor az író már bátor hangon követelte a háború befejezését. Magunk előtt látjuk fiatal hősét, egy elrontott életért: vádolva saját magát és azokat, akiknek elhitte, hogy hazájától tízezer kilométerre hazáját védi. Egy fiatalemberről szól a regény. Harcolt az ellenállási mozgalomban a németek ellen. Még középiskolás volt. Tankönyvei hamis csodálatot ültettek lelkébe, gyarmatosító kapitányok, arabgyilkoló martalócok iránt. Kiegészve, megrokkantva, sok-sok volt bajtársának izzó gyűlöletétől kísérve tért haza reménytelenül. Francia fiatalok, sőt nemcsak francia fiatalok, ha e könyvet elolvassák, tanulnak majd a sorsából.

De hogyan éreznek a német fiatalok. Manteuffel tábornok egy nyilatkozatában nemrégiben kijelentette, hogy nem fogják megkérdezni a 20 éveseket, akarnak-e háborúba menni. Manteuffel nyilván tudatában van annak, hogy a német fiatalok nem akarnak harmadszor is Krupp és társaik érdekében vágóhídra menni. *Ifj. Barta Lajos*: »A tábornok úr könyvet ír« c. ifjúsági regényében megmutatja; hiába próbálják a náci tábornokok mániákus szenvedéllyel kutatni, miért is mondott csődöt a villámháború stratégia, hiába próbálnak új villámháborús terveket kieszelni, a német ifjúság nem hajlandó újból médiumul szolgálni az ilyen tervekhez. És hogy a háborút megjárta nemzedék, és a világidegen széplelkek is lassan rádöbbennek, hogy a »tiszta kultúra«, a »szép világa« csak festett ábrándkép, a valóságtól nem lehet elszakadni, azt *Szobkó*: »A béke záloga« c. regényének Bohler nevű írószereplője hiteltelíti. Bohler is ráébred arra, hogy »becsületes német ember számára ma már csak egy út van: az új, egységes, demokratikus Németországért folyó harc, a békeharc útja«.

És a békéért harcolnak az agresszió főfészkében, Amerikában is, ahol »Berlinből átplántált régi mérget párol újra a sajtó«. *Howard Fast* mellett *Pablo Neruda*, a patagoniai vasutas fia szól hozzánk legnagyobb erővel. És hangja nyomán »Arkansas leánya, West Point ragyogó fia, Detroit gépésze, az ősi Orleans rakodó munkása kilép a kövekből és levegőből, hogy belémarjon Északamerikába, ha a chicagói hentes kezére játssza a zenét és a rendet«.

És ha a háború ordasait francia, német, amerikai hazafias ököl nem ijeszti, Sztálingrádra és Berlinre figyelmeztetik őket szovjet írók katonahősei. *Ilja Markin*: »A Duna partján« c. regényének Akszenov őrnagya, Csizov ezredese; *Goncár*: »Zászlóvivők«-jének Homa Hajeckije, Gyenisz Blazsenkoja; *Kazakevics*: »Tavas az Oderán« c. regényének Lubencov őrnagya és Szlivenkó párttitkára, Moszkva védői, a sztálingrádi hősök és a berlini győztesek százszorosán visszhangozzák Ilja Erenburgnak, a nagy békepublicistának egyszerű, de köbevészhető igazságát a szovjet emberről, aki békén műveli kertjét, ülteti gyümölcsfáit, de jaj annak, aki földjére tolakszik hódító csizmájában.

900 millió egybefogott embert »Sanghaj-tól Hegyeshalom-ig egybeköt a harc és a munka, mint folyó partjait a híd«. Dalosaik között ott vannak a magyar költők is. *Benjamin László*: »Nyolcszáz millió«-ja, *Somlyó György*: »Vallomás a békéről« c. költeménye, *Simon István*: »Buchenwaldi rapszódia«-ja, és sok más írás bizonyítja a mi népi demokráciánk íróinak aktív részvételét a békeharcban.

SZALAI GYÖRGY

a Főv. Szabó Ervin Könyvtár munkatársa

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Szocialista Munkáért Érdeméremmel tüntette ki *Kellner Bélát*, a Somogy Megyei Könyvtár helyettes vezetőjét.

A Népművelési miniszter a Szocialista Kultúráért kitüntető jelvényt adományozta az alábbiaknak:

Földi József könyvtáros (Salgótarjáni üvegyár), *Rácz Aranka* osztályvezető helyettes (Országos Széchenyi Könyvtár), *Törő Sándor* könyvtáros (Bábolnai Állami Gazdaság), *Domokos Mátyás*

szerkesztő (Szépirodalmi Könyvkiadó), *Elek István* lektor (Ifjúsági Könyvkiadó), *Gerő Gyula* olvasó szerkesztő (A Könyv).

Miniszteri dicsérő oklevelet kaptak a következők:

Baglyas Katalin könyvtáros (Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár), *Bottká Géza* könyvtáros (Nyír), *Dajbukát Antal* könyvtáros (Leshegy), *Liszkai Ilona* könyvtáros (Csömör). (A többi kitüntetett nevét és képét a borítólapon harmadik oldalán közöljük.)